

BIOLOGICKÁ OLYMPIÁDA – 58. ročník – školský rok 2023/2024

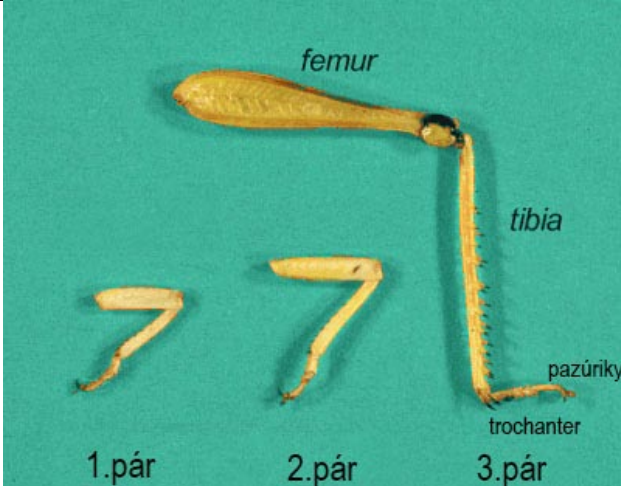
Krajské kolo – Kategória C

8.– 9. ročník základnej školy a 3.- 4. ročník gymnázia s osemročným štúdiom

Prakticko–teoretická časť

Pokyny pre krajskú komisiu BiO

- **Každý súťažiaci potrebuje:** jedného svrčka so všetkými končatinami a nepoškodeným ústnym otvorom, mikroskop, lupu, 2x preparačnú ihlu (v prípade nedostatku preparačných ihiel môžete pripraviť aj klasickú ihlu na šitie), 2x podložné sklíčko, pinzetu, 2x biely A4 papier, majte určite pripravených v prípade potreby pre súťažiacich aj pár kusov „náhradných svrčkov,,
- Svrčky viete zakúpiť v chovateľských potrebách (cca 20 svrčkov stojí okolo 3€); snažte sa získať väčšie svrčky aspoň 2-3 cm, aby sa dal dobre vypreparovať ústny otvor; odporúčame si niekoľko dní pred súťažou zarezervovať svrčky v chovateľských potrebách (sú síce dostupné celoročne, ale mohli by byť v danom čase vypredané), svrčky môžete kúpiť skôr a zamraziť ich na -20°C (klasická mraznička), svrčky usmrťte zamrozením na -20°C aspoň na 48 hodín, z mrazničky ich vyberte až tesne pred začiatkom súťaže
- Na riešenie prakticko-teoretickej časti je optimálny čas **135 minút**. Na praktickú časť odporúčame vymedziť 75 minút, na teoretickú časť 60 minút.
- Súťažiacich je možné rozdeliť do 2 skupín, jedna skupina bude spracovávať praktickú časť a druhá teoretickú časť. Potom sa skupiny vymenia.
- V odpovedovom hárku sú pri čísle **úlohy označené troma výkričníkmi** úlohy, v ktorých **sa môžu body** za nesprávnu odpoveď **odpočítavať**. Za každú nesprávnu odpoveď sa strháva 0,5 b – 1b (individuálne v popise pri každej otázke), pričom súťažiaci môžu za úlohu získať minimálne 0 bodov – mínusové body za celú úlohu nie sú možné.
- Ak máte záujem podeliť sa s nami o spätnú väzbu k tomuto kolu biologickej olympiády, môžete svoje pripomienky, postrehy a návrhy poslať na e-mailovú adresu olympiadabio@gmail.com

Úloha	Správne riešenia úloh	Počet bodov
	<u>PRAKTICKÁ ČASŤ - TÉMA: POZOROVANIE TELA SVRČKA</u>	
1.)	 <p>Zakreslený má byť 3. (zadný) pár končatiny!!! (3.pár má mohutný femur, ostne na tibii) - zakreslia 3.pár 2b, končatina je členená na 4-5 článkov 2b, zakreslia ostne pozdĺž tibii 2b, zakreslia pazúrniky na konci končatiny 2b</p>	<p>+ body:</p> <p>Nákres: Zakreslia 3.pár 2b Končatina má 4-5 článkov 2b Zakreslia ostne 1b Zakreslia pazúrniky 1b</p> <p>Spolu: 6b</p>

2.)	b) Skákanie 2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b Spolu: 2b
3.)	<div style="text-align: center;"> </div> <p>Na obrázku sú zachytené ilustračné nákresy častí ústneho otvoru ako aj skutočne pozorovania preparátov (okrem vrchnej pery). Pri hodnotení párových orgánov (hryzadlo, čelusť) vyberte ten nákres, ktorý je žiakom lepšie zakreslený. <u>Vrchná pera</u> – zachytený približný tvar 2b, pera aspoň čiastočne článkovaná1b, <u>Čelusť</u> – zachytený približný tvar 2b, čelusť delená (nemusí zodpovedať článkovaniu na obrázku) 1b, zakreslené 1 hmatadlo 2b, <u>Hryzadlo</u> – zachytený približný tvar 2b, zachytené zúbkovanie hryzadla 1b, tmavá pigmentácia na okraji 1b, <u>Spodná pera</u> - zachytený približný tvar 3b, pera delená (nemusí zodpovedať článkovaniu na obrázku)1b, zakreslené 2 hmatadlá2b</p>	+ body: Nákres: <u>Vrchná pera</u> Tvar 2b Článkovanie 1b <u>Čelusť</u> Tvar 2b Článkovanie 1b Hmatadlo 2b <u>Hryzadlo</u> Tvar 2b Zúbkovanie 1b Pigmentácia 1b <u>Spodná pera</u> Tvar 3b Článkovanie 1b 2 hmatadlá 2b Spolu: 18b
4.)	d) Hryzavý 2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b Spolu: 2b
5.)	a) Má 2 páry krídel, ktoré vyrastajú z hrude 2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b Spolu: 2b
Spolu za praktickú časť		30 bodov
TEORETICKÁ ČASŤ		
6.)!!!	b) použitie antibiotika podľa určenia citlivosti baktérie na antibiotikum pred začiatkom liečby 2b d) u čiastočne rezistentných baktérií zmeniť antibiotikum alebo použiť kombináciu rozdielnych antibiotík 2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 4b

7.)	a) plodom sezamu je tobolka1b b) plodom rasce je nažka1b c) plodom badiánu je mechúrik1b d) plodom horčice je šešul'a1b	+ body: Za správnu odpoveď 1b Spolu: 4b
8.)!!!	e) prekonávanie stresu 2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 2b
9.)	Kosť označená na obrázku sa nazýva: a) strmienok2b Je súčasťou: III. stredného ucha2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b Spolu: 4b
10.)!!!	otvorená obehová sústava /// krvomiazga (hemolymfa) /// priamy vývin /// heterotrofny spôsob výživy /// nestála teplota tela /// jednoduché srdce 0,5b za každú správnu odpoveď Verzia v Maďarskom jazyku: nyílt keringése rendszer /// vércsejt (hemolymfa) /// közvetlen fejlődés /// heterotróf táplálkozás /// ingadozó testhőmérséklet /// egyszerű szív	+ body: Za správnu odpoveď 0,5b - body: Za nesprávnu odpoveď -0,5b Spolu: 3b
11.)!!!	a) imelo biele rastúce na strome 1b d) rosička okrúhlostá rastúca na rašelinisku 1b f) chemosyntetizujúca baktéria rastúca pri termálnom prameni 1b	+ body: Za správnu odpoveď 1b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 3b
12.)!!!	c) pri rozmnožovaní jahody poplazmi budú mať vzniknuté jedince rovnaké kvalitatívne vlastnosti ako rodičovský organizmus 1b e) cudzoopelenie vetrom je procesom pohlavného rozmnožovania rovnako ako samoopelenie 1b	+ body: Za správnu odpoveď 1b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 2b
13.)!!!	b) listy sú na stonke páro perovito zložené 1b e) v koreňovom systéme môžeme nájsť symbiotické hľúzkové baktérie 1b f) cez deň táto rastlina produkuje organické látky a kyslík 1b	+ body: Za správnu odpoveď 1b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 3b

14.)	a) stavanie siete križiaka obyčajného N0,5b b) kašlanie u človeka pri vdýchnutí prachovej častice N0,5b c) sedenie na znáške vajec u kačky divej N0,5b d) štýl lovu u leva púšťového P0,5b	+ body: Za správnu odpoveď 0,5b Spolu: 2b
15.)!!!	a) povrch klbov je tvorený rovnakým tkanivom ako nosová priehradka 1b e) jarmová, nosová a slzná kosť sa nachádzajú v tvárovej časti lebky 1b f) Nosič umožňuje kývanie hlavy hore a dolu, zatiaľ čo čapovec otáčanie z prava do ľava 1b	+ body: Za správnu odpoveď 1b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 3b
<u>APLIKAČNÁ ČASŤ</u>		
16.)!!!	a) V prípade, že sa v bunkách jačmeňa nachádzajú všetky tri študované enzýmy, rastliny jačmeňa by mali byť vysoké asi 14 cm. 2b d) Rastliny, v ktorých bunkách sa nachádza iba enzým C zo všetkých študovaných enzýmov sú nižšie ako tie, ktoré nemajú žiadne zo študovaných enzýmov. 2b e) Na rast rastlín jačmeňa do výšky aspoň 10 cm nemusí byť v bunkách jačmeňa prítomný žiadny zo študovaných enzýmov A, B a C. 2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 6b
17.)!!!	b. Ak by sme do ľudských buniek pridali enzým, ktorý zabezpečí stálu interakciu proteínu Nrf2 s proteínom Keap1, Nrf2 by sa nemohol dostať do jadra a k tvorbe enzýmu Sod by nedochádzalo. 2b c. Ak by sme do buniek pridali antioxidant, ktorý by bránil vzniku akýchkoľvek superoxidových radikálov, dráha vedúca k vzniku enzýmu Sod by sa neaktivovala. 2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 4b
18.)!!!	c. V bunkách, ktoré neboli ovplyvnené bisfenolom A nie sú žiadne kyslíkové radikály. 2b d. V niektorých bunkách ovplyvnených bisfenolom A sa tvoria kyslíkové radikály. 2b e. Ak by sme k bunkám ovplyvneným bisfenolom A pridali látku, ktorá je schopná čiastočne eliminovať kyslíkové radikály, pravdepodobne by sme v týchto bunkách pozorovali slabší signál vo fluorescenčnom mikroskope (obr. B). 2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 6b
19.)!!!	a. Teplota 20 °C sa javí ako najvhodnejšia pre prežívanie hlístovcov aj kladenie vajíčok spomedzi všetkých analyzovaných teplôt prostredia. 2b b. Teplota 15 °C má negatívnejší vplyv na kladenie vajíčok ako má na prežívanie hlístovcov oproti teplote 20 °C. 2b c. Pri teplote 30 °C červy nekladú vajíčka pravdepodobne aj v dôsledku toho, že pri nej prežíva len veľmi malé množstvo hlístovcov. 2b e. Ak by sme znížili teplotu pod -5 °C, pravdepodobne by sme pozorovali pokles v počte červov aj nakladených vajíčok. 2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 8b

20.)!!!	b. Hypericín je účinnejší antioxidant ako hyperforín. 2b d. Pri koncentrácii hypericínu 100 ng/ml sa vo vzorke pravdepodobne nenachádza DPPH radikál. 2b e. Na dosiahnutie rovnakého antioxidantného účinku je potrebné vyššie množstvo hyperforínu ako hypericínu. 2b	+ body: Za správnu odpoveď 2b - body: Za nesprávnu odpoveď -1b Spolu: 6b
Spolu za teoretické úlohy		60 bodov
Spolu za prakticko-teoretickú časť		90 bodov